

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

w sprawie J. Z.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 5 lipca 2024 r.

wniosku Sądu Apelacyjnego II Wydział Karny w Rzeszowie z dnia 5 czerwca 2024 r. o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. (sygn. akt II AKa 19/22),
na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z dnia 5 czerwca 2024 r. zwrócił się do Sądu Najwyższego z wnioskiem o rozważenie przekazania na podstawie art. 37 § 1 k.p.k. sprawy J. Z. oskarżonego o czyn z art. 258 § 3 k.k. i z art. 65 § 1 k.k.s. i art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt. 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 38 § 2 pkt. 1 k.k.s., do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Uzasadniając wniosek Sąd zwrócił uwagę na to, że spośród sędziów orzekających aktualnie w II Wydziale Karnym Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, tylko Sędziego X. Y. nie dotyczą okoliczności postrzegane przez Sąd Najwyższy jako dyskwalifikujące jego bezstronność i niezależność. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie orzekając w składach z udziałem Sędziów tego Sądu - X.1 Y.1 i X.2 Y.2,

uznawany był bowiem przez Sąd Najwyższy za sąd pozbawiony atrybutu bezstronności i niezawisłości – a podobne okoliczności mogą dotknąć również innych sędziów tego Sądu (X.3 Y.3, X.4 Y.4 i X.5 Y.5), którzy również powołani zostali do pełnienia służby w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie na skutek przedstawienia ich kandydatury Prezydentowi RP przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną - w ocenie Sądu Najwyższego - w sposób niekonstytucyjny, zaś jeden z tych sędziów jest także członkiem KRS.

Zdaniem wnioskującego Sądu, całokształt opisanych powyżej okoliczności procesowych zaistniałych w sprawie II AKa 19/22, wpisuje się w kompetencje Sądu Najwyższego do ustanowienia właściwości z delegacji innego sądu równorzędnego w przedmiotowym postępowaniu odwoławczym. Dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga bowiem nie tylko zapewnienia stronom rzetelnej merytorycznej oceny zarzutów apelacyjnych, ale również uniknięcia takiego sposobu procedowania, który niweczyłby jego efekty poprzez wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej postrzeganej na gruncie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. jako „nienależyta obsada sądu”. Tymczasem w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie wydaje się to aktualnie wręcz niemożliwe do wykonania w świetle tej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, która już zdyskwalifikowała SSA X.1 Y.1 i SSA X.2 Y.2, jako obsadę sądu o atrybutach bezstronności i niezawisłości, a z dużą dozą prawdopodobieństwa (bo w oparciu o te same przesłanki) dotknąć może również pozostałych sędziów orzekających w tutejszym Sądzie Apelacyjnym w sprawach karnych (z wyjątkiem SSA X. Y.).

Rozpoznając przedmiotowy wniosek Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie należało ocenić jako niezasadny.

Instytucja określona w art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, zaś odstępianie od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, iż pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Rolą art. 37 k.p.k. jest zabezpieczenie obiektywizmu i bezstronności sądu, ale dopiero wówczas, gdy inne instytucje służące temu celowi, np. wyłączenia sędziego, są niewystarczające. Instytucja *forum extraordinatum* nie ma charakteru

alternatywnego względem instytucji wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy z uwagi na istnienie okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności (art. 41 § 1 k.p.k.), a w wypadku, w którym ze względu na wyłączenie sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie okazałoby się niemożliwe - także regulacji art. 43 k.p.k. (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 września 2023 r., IV KO 57/23, LEX nr 3604345; z dnia 7 września 2023 r., IV KO 57/23, LEX nr 3604345*). Jakiegolwiek odstępstwa od chronionej konstytucyjnie zasady właściwości miejscowej sądu należą do wyjątków, a zatem art. 37 § 1 k.p.k. nie może być interpretowany rozszerzająco.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano na wyjątkowy charakter instytucji uregulowanej we wskazanym przepisie, podkreślając, że zbyt szerokie jej stosowanie może spowodować skutki wręcz sprzeczne z *ratio legis* powołanego przepisu, osłabiając poczucie zaufania nie tylko do konkretnego sądu, lecz również do całego wymiaru sprawiedliwości (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2000 r., II KO 156/00, LEX nr 44980*).

Należy stwierdzić, że tego rodzaju sytuacja, która prowadziłaby do uruchomienia instytucji z art. 37 k.p.k., nie zaistniała w niniejszej sprawie. Okoliczności faktyczne wskazane przez wnioskujący Sąd nie przemawiają za jej przekazaniem do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, bowiem nie można uznać, że byłaby to decyzja podjęta z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. Wystąpienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie pozbawione jest podstaw i nie może prowadzić do wykluczenia tego Sądu wręcz *en bloc*, jako niezdolnego do orzekania z uwagi na to, że zdecydowana większość sędziów orzekających w II Wydziale Karnym to sędziowie, którzy z uwagi na treść art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. nie mogą orzekać, gdyż sąd z ich udziałem nie stanowi sądu w rozumieniu ustawy zasadniczej i uregulowań międzynarodowych.

Po pierwsze, Sąd Najwyższy w swoim licznym, utrwalonym i jednolitym orzecznictwie wskazywał, że trudności organizacyjne – w różnym względzie – leżące po stronie sądu właściwego nie dają podstawy do przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu. Sąd Najwyższy wielokrotnie zajmował stanowisko, iż przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie uzasadniają problemy techniczne, organizacyjne lub kadrowe – wyłącznie zaś do takich okoliczności

odwołuje się uzasadnienie wniosku (zob. np.: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt IV KO 101/13; z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt II KO 85/14; z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. akt III KO 4/15; z dnia 10 kwietnia 2015 r., sygn. akt III KO 34/15; z dnia 27 maja 2015 r., sygn. akt III KO 34/15; z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt III KO 43/18; z dnia 15 maja 2019 r., sygn. akt II KO 47/19).

Po drugie, co także ugruntowane jest w jednolitym orzecznictwie Sądu Najwyższego, niemożność orzekania w sprawie przez sędziów jednego z wydziałów funkcjonujących w danym sądzie (niezależnie od przyczyny tej niemożności), nie powoduje stanu, w którym sąd właściwy utraciłby możliwość orzekania, a sprawa – z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości – musiałaby zostać przekazana innemu sądowi równorzędnemu. W postanowieniu z dnia 17 maja 2022 r., V KO 32/22, Sąd Najwyższy wprost wskazał, że nie ma jakichkolwiek podstaw do uznania, iż wyznaczenie na referenta w sprawie karnej sędziego na co dzień orzekającego w wydziale cywilnym miałoby zagrażać dobru wymiaru sprawiedliwości.

Na gruncie podobnych stanów faktycznych wielokrotnie wskazywał już Sąd Najwyższy, że podnoszone we wniosku trudności organizacyjne z tworzeniem składów orzekających w wydziale karnym nie mogą stanowić, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, podstawy przekazania sprawy sądowi równorzędnemu. Rozwiązanie problemów organizacyjnych danego Sądu to nie zadanie Sądu Najwyższego, lecz kierownictwa sądu, a w szczególności jego prezesa, który dysponuje odpowiednimi instrumentami ustawowymi (zob. art. 47a, art. 47b, art. 77 § 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 34 ze zm.) oraz Ministra Sprawiedliwości, posiadającego z kolei ustawowe upoważnienie tworzenia i znoszenia sądów oraz ustalania ich siedzib, obszarów właściwości i zakresu rozpoznawanych przez nie spraw (art. 20 pkt 1 u.s.p.), czy też który może być inicjatorem procesu legislacyjnego celem uregulowania tego rodzaju problemów organizacyjnych, chociażby na wzór art. 11a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 556 ze

zm.) – (tak w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2024 r., III KO 89/24 oraz z dnia 26 czerwca 2024 r., III KO 98/24).

W obecnym składzie Sąd Najwyższy zgadza się z wyrażoną w powyżej cytowanych postanowieniach argumentacją – także co do tego, że nawet, jeśli by obawy dotyczące bezstronności i niezawisłości co do niektórych z sędziów orzekających w II Wydziale Karnym Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, zostały potwierdzone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, po przeprowadzeniu stosownego badania w tym kierunku, nie sposób antycypować negatywnego wyniku ewentualnych testów w stosunku do wszystkich sędziów tego wydziału, a tym bardziej całego Sądu.

Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[PGW]

r.g.